

DOM

afsagt den 8. september 2016

Rettens nr. 2-1475/2015

Politiets nr. 4200-84990-00091-11

Anklagemyndigheden

mod

T

cpr-nummer ...70-...

Anklageskrift er modtaget den 16. juni 2015.

T er - efter berigtigelse af tiltalen under sagens hovedforhandling - tiltalt for overtrædelse af

1.

gødningsanvendelseslovens § 5, jf. § 29, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, ved i planperioden 2006/2007, i landbrugsvirksomheden beliggende X-vej i Nykøbing Mors, CVR.nr. ..., at have gennemført gødskning med tilførsel af 62.256 kg kvælstof, hvilket oversteg virksomhedens tilladte beregnede kvote på 55.247 kg kvælstof med 7.008 kg.,

2.

gødningsanvendelseslovens § 5, jf. § 29, ved i planperioden 2008/2009, i landbrugsvirksomheden beliggende X-vej i Nykøbing Mors, CVR.nr. ..., at have gennemført gødskning med tilførsel af 67.187 kg kvælstof, hvilket oversteg virksomhedens tilladte beregnede kvote på 61.594 kg kvælstof med 5.593 kg.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Tiltalte har påstået frifindelse. Det erkendes, at tiltalte i de omhandlede planperioder har indkøbt kvælstofgødning i et sådant omfang, at der ville have været tale om overgødskning som anført i tiltalen, hvis den indkøbte gødning havde været anvendt til gødskning, hvilket imidlertid ikke er sket, idet gødningen har været anvendt til opbygning af et lager.

Endvidere har tiltalte henvist til, at strafansvaret er forældet, samt til, at anvendelse af straffelovens § 3, stk. 1, må føre til frifindelse.

Sagens oplysninger

T har forklaret, at han siden 1996/1997 har drevet landbrugsvirksomheden på X-vej. Han drev først virksomheden i interessentskab med sin far og mor, men fra 2006/2007 har han drevet virksomheden alene. Der gik nogen tid, vist 3 år, inden skiftet fra interessentskabsdrift til enkeltmandsdrift blev registreret i gødningsregistret. Der var problemer med at få registreringen igennem. Der er tale om en grisegård med søer og salg af 30-kilos grise. Han har nu 1.230 søer. Han har nu ca. 350 ha. Det er rigtigt, at han to gange, og første gang i

begyndelsen af 2007, har købt handelsgødning af Y ved C. Han købte vist der, fordi det var et godt tilbud. På daværende tidspunkt købte han normalt sin handelsgødning fra Sdr. Draaby Købmandsgård, hos Agri Nord eller hos DLG. Han husker ikke, hvordan han kom i kontakt med C, men han har handlet forskellige andre ting end gødning med C, og hans samhandel med C går helt tilbage fra interessentskabstiden. C annoncerede i landsbladet. Han gik ud fra, at C var registreret til salg af handelsgødning, men han vidste på daværende tidspunkt ikke, at gødningshandlere skulle være registreret. Den handelsgødning, han fik fra C, kom i bigbags med 1.000 kg i hver. Det kan godt passe, at han i 2007 fik 25-26 af sådanne bigbags. Gødningen blev vist leveret udenfor hans maskinhuset, og han sørgede vist selv for, at den blev kørt ind i maskinhuset. Gødningen blev placeret i et hjørne ved en gavl i maskinhuset modsat indkørslen til maskinhuset i den anden gavl. Der opmagasinerede han normalt sådanne ting. Han gøder med handelsgødning om foråret. Den gødning han fik i 2007, spredte han ikke i foråret 2007. Gødningen stod på lager i en årrække. Han købte i det planår også handelsgødning hos Sdr. Draaby, selvom gødningen var billigere hos Y. Årsagen var, at han hos Sdr. Draaby fik gødningen leveret i en gødningsspreder, som han straks kunne bruge til at sprede den leverede gødning. Han havde ikke selv en gødningsspreder. Foreholdt de i bilag 1/5, under bilag J og K, fremlagte fakturaer af 6. og 7. februar 2007, vil han ikke bestride, at det er disse fakturaer, der blev udstedt for hans køb af gødningen. Det er et ”godt spørgsmål”, hvorfor gødningen er faktureret som foderhvede. Det var hans mor, der dengang stod for det administrative, herunder betaling af regninger. De købte også korn ind, og hans mor er åbenbart ikke faldet over det. Foreholdt den som bilag 2/12, e, fremlagte faktura, vil han ikke bestride, at det er den, der blev udstedt i forbindelse med hans køb af gødning i 2009. Han ved ikke, hvad patent patentkali er. Han ved generelt ikke, hvorfor regningerne er udstedt på andre produkter end dem, der er leveret. Han begyndte at bruge af sit lager af handelsgødning, da han ifølge sit gødningsregnskab havde plads til det. Han husker ikke, hvornår han begyndte at bruge af den gødning, der var leveret i 2007. Det var hans daværende planteavlskonsulent, D, der da lavede hans gødningsregnskaber. Når han brugte gødning fra sit lager, fortalte han det til D i forbindelse med, at han og D holdt møder, når gødningsregnskabet skulle aflægges. Han ved, at han i et program, som hans landboforening har, har slutlagere af handelsgødning for de omhandlede planår. Han ved ikke, hvorfor korrektionerne i gødningsregnskabet først kom den 22. februar 2011. Han har ikke selv haft løs gødning liggende på lager. Den gødning, han havde på lager, viste sig, på grund af fugt, at være helt hård, da den skulle tages ud af bigbagsene og bringes ud. Det var derfor besværligt at bruge gødningen. A hjalp ham, da gødningen skulle bruges. Hans egen foderhvede slog ikke til. Han køber foderhvede hvert år. Det var ham, der stod for det praktiske, herunder at bestille varer hjem. Det var hans mor, der betalte regningerne dengang. En regning for foderhvede ville være helt normal. Han tror, at det meste af den gødning, han fik fra Y stod i måske 3 år, inden den blev brugt. Han fortalte D, at der var et gødningslager. D har efterfølgende fået en hjerneblødning. Han er blevet trukket ca. 160.000 kr. i landbrugsstøtte i forbindelse med denne sag. Han husker ikke, om det primolager, som blev anført i gødningsregnskabet for 2009/2010, var den handelsgødning, han havde købt i Y. Den gødning, der var svær at køre ud, må have været den fra Y, men han kan ikke sige hvorfor. Han har dog aldrig haft handelsgødning fra andre leverandører liggende på lager. De sække, som han ellers har haft liggende, har været med andet end gødning. Det lager af husdyrgødning, som det er anført i gødningsregnskabet, beror på et skøn baseret på det anslåede indehold af gylletanken. Der er dog husdyrgødning mange andre steder end i gylletanken, såsom i fortanken og i gyllekanaler. Der kan således måske være op til 3.000 kubikmeter, som ikke er i gylletanken.

A har som vidne forklaret, at han har arbejdet for T i mange år, når T har brug for hjælp. Han husker levering af gødningen i sække. Han har også læsset gødning fra sække i en gødnings-spreader, når en sådan spreader har været lejet ind. Han husker noget gødning, der stod i maskinhusets hjørne. Gødningen var meget klumpet, da den skulle bruges. Han måtte stå med en skovl og skille det ad, da det skulle køres ud. Det har han aldrig været ude for før, og derfor husker han det. Der blev flyttet rundt på gødningen, mens den stod i maskinhuset. Han har selv været med til at flytte rundt på gødningen. Han tror, at gødningen måske stod i maskinhuset i ca. 3 år. T har altid haft bigbags i stort antal, for eksempel i form af kalk, mineraler eller sædekorn. Han kan ikke sikkert sige, at den fugtige gødning, som han var med til at køre ud, var den gødning, der blev leveret i 2007 og 2009.

B har som vidne forklaret, at han i 11 år har arbejdet som planteavlskonsulent hos Landbo Limfjord i Skive. T er en af hans kunder. Han overtog T som kunde fra D, som fik en blodprop i 2011. Når man laver et gødningsregnskab, tager man for så vidt angår handelsgødningen dels et træk fra indberetningerne, dels spørger man landmanden om, hvorvidt der er købt yderligere. Produktionen af husdyrgødning udregnes efter standarder i forhold til besætningens størrelse og sammensætning. I relation til lagerbeholdningen af husdyrgødning spørger man landmanden, hvornår gylletanken er blevet tømt, og man sætter så lageret til 0 ved den skete tømning. Hvis landmanden ikke har tømt gylletanken helt, så skønner man i forhold til landmandens oplysninger om, hvor meget der var tilbage i gylletanken. For så vidt angår handelsgødningen får han typisk af landmanden at vide, hvor meget der er på lager. Han har lavet bilag O ud fra de for ham foreliggende oplysninger "Landbrugsindberetning DK", som er dertil, hvor gødningsregnskaber indberettes "DBLRIT/Bedriftløsning/MarkOnline" er landbrugsforeningernes gødningsprogram. I 2006/2007 er der i gødningsprogrammet et slutlager på 7.020 kg. Han ved ikke, hvad forskellen i forhold til gødningsregnskabet skyldes. Han har set den brevveksling, der har været vedrørende tilmeldingen af T til gødningsregnskabet. Måske skyldes uoverensstemmelsen noget i forhold til det. Tallet på de 7.020 kg. må D have fået at vide, og han kan kun forestille sig, at tallet stammer fra T. De 7.020 kg går igen som slutlager for 2007/2008. Faldet i lageret af husdyrgødning til 2008/2009 kan skyldes, at gyllen var kørt senere ud. Det kan også skyldes, at der har været færre dyr. Han kan ikke af faldet i lageret udlede, at der har været brugt fra et lager af handelsgødning, men det kan også være en forklaring. Han ved ikke, hvorfor der er blevet lavet to gødningsregnskaber for 2009/2010. Der kan være kommet nye oplysninger til efter indgivelsen af det første. Begge gødningsregnskaberne er indgivet indenfor fristen. Der skal foreligge en forklaring fra landmanden, før man indgiver et nyt regnskab. Der er nok også her kommet nye oplysninger til. I 2006 - 2008 kunne man meget let ændre i gødningsregnskabet, også efter fristudløb. Senere er man begyndt at se mere strikst på ændringer af gødningsregnskabet. Han kan ikke afvise, at det skyldes en fejl fra D, at de 7.020 kg. slutlager ikke er indberettet i gødningsregnskabet. Han bekendt fremgår tallet på de 7.020 kg. af tal fra 2008. Foreholdt at bilag B med landboforeningens tal for 2006/2007 er udskrevet i 2015, har vidnet forklaret, at tallene blev trukket fra et gammelt edb-system. Han ved ikke, hvorfor indberetningen af slutlageret først skete i februar 2011, hvis tallene har ligget hos landboforeningen siden 2008. Han kan ikke udelukke, at tallet fra 2008 for slutlageret først er sat ind i landboforeningens program i 2011. Han ved ikke, om det via en log kan afklares, hvornår de 7.020 kg er plottet ind i systemet. Der foreligger ikke en fysisk mappe med noget tilsvarende. Foreholdt at det af gødningsregnskabet for 2008/2009, bilag 2/5, punkt 3.7 sammenholdt med punkt 3.4 fremgår, at gødningsregnskabet stort set "går op", selv om der ikke er noget slutlager, har vidnet forklaret, at man ikke sender et gødningsregnskab ind med overgødskning med mindre landmanden siger, at man må, i forhold til den elastik, der ligger i tallet for husdyrgødningen.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Frem til gennemførelsen af fødevarer- og landbrugspakken var kvælstofnormerne, som for hvert planår finder nærmere udtryk i de årlige bekendtgørelser om jordbrugets anvendelse af gødning, på et niveau, der var reduceret med omkring 20 procent under den økonomisk optimale anvendelse.

På gødskningsområdet gik fødevarer- og landbrugspakken ud på, at der skulle ske udfasning af de reducerede kvælstofnormer forhold til økonomisk optimal anvendelse, idet udfasningen blev planlagt til at ske med 2/3 i dyrkningssæsonen 2015/2016 og 1/3 i dyrkningssæsonen 2016/2017.

For at sikre overholdelse af de EU-retlige forpligtelser, skulle forøgelsen af kvælstofnormerne i nødvendigt omfang modsvares af miljøkompenserende foranstaltninger.

På gødskningsområdet skete implementeringen af fødevarer- og landbrugspakken ved en ændring af affattelsen af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække § 6, stk. 3, som med ikrafttrædelse den 4. marts 2016 blev gennemført ved lov nr. 186 af 2. marts 2016.

Første del af udfasningen af de reducerede kvælstofnormer i forhold til økonomisk optimal anvendelse skete herefter med udstedelsen af bekendtgørelse nr. 280 af 16. marts 2016 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2015/2016, som med ikrafttrædelse den 18. marts 2016 afløste den hidtil gældende bekendtgørelse for det gældende planår, og anden del af udfasningen skete med udstedelsen af bekendtgørelse nr. 1055 af 1. juli 2016 om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2016/2017, som trådte i kraft den 1. august 2016.

Efter parternes oplysninger tillader de nugældende regler gødskning i det omfang, som tiltalte i denne sag er tiltalt for at have foretaget.

Spørgsmålet bliver herefter - som omtalt i lovforslaget (lovforslag L 68 2015-2016) til lov nr. 186 af 2. marts 2016 - om sagen skal vurderes ud fra de nugældende regler med den følge, at der skal ske frifindelse, allerede fordi der nu ikke er tale om strafbare forhold, eller om der skal ske en nærmere vurdering af forholdene ud fra de gødskningsregler, der var gældende på de angivne gerningstidspunkter, jf. herved straffelovens § 3, stk. 1.

I lovforslaget var der herom anført:

"Det er Miljø- og Fødevarerministeriets vurdering, at håndhævelsen af overtrædelser af reglerne for det maksimale brug af kvælstofholdig gødning (overgødskning) i tidligere planperioder ikke bliver påvirket af ændringen af reglerne, jf. U1998. 736 V.

....

Den omfordeling af kvælstofreduktionsindsatsen, der sker ved udfasningen af reduktionen af kvælstofnormerne forudsætter, at det på et fagligt grundlag vurderes, at natur, overfladevand, grundvand og klima ikke forringes ved tilførsel af den forøgende mængde kvælstof. Der er med andre ord ikke tale om, at regelændringerne skyldes en ændret opfattelse af forholdets strafværdighed, men skyldes ydre, strafskylden uredkommende forhold, jf. straffelovens § 3, stk. 1, 2. pkt.

Som følge af ovenstående vil NaturErhvervstyrelsen, også efter lovforslagets fremsættelse og vedtagelse, kontrollere og anmelde overtrædelser af reglerne på det grundlag, der var gældende i den pågældende planperiode.

Den endelige afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt en overtrædelse skal bedømmes på baggrund af reglerne for den pågældende planperiode, hvori brugen af den kvælstofholdig gødning har fundet sted, eller efter den ændrede regulering fastsat i medfør af den ændrede bemyndigelse i lovforslagets § 1, stk. 1, henhører under domstolene."

Retten deler ikke den anførte vurdering angående straffelovens § 3, stk. 1.

Med de gennemførte ændringer bortfalder således adskillige års regulering med reducerede kvælstofnormer i forhold til økonomisk optimal anvendelse, og der kan herefter gødes betydeligt mere end hidtil.

De kompenserende miljøtiltag påtænkes endvidere ikke gennemført som indgreb, der rammer de enkelte landbrugere på en sådan måde, at den økonomiske fordel ved øget tilladt gødskning modsvares af andre nye omkostninger. Tværtimod ses de kompenserende miljøtiltag påtænkt gennemført baseret på frivillighed og mod kompensation.

Hertil kommer, at det i forarbejderne til loven anført, at fjernelsen af de reducerede gødskningsnormer vil have en negativ klimaeffekt.

På den anførte baggrund finder retten, at fastsættelsen af de nugældende kvælstofnormer ikke beror på ydre, strafskylden uvedkommende forhold, men på en ændret samfundsmæssig vurdering af normerne, og *)I/S T frifindes herefter i medfør af straffelovens § 3, stk. 1.

Thi kendes for ret:

Tiltalte T frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

Torben Riise
dommer

/eob

*) Berigtiges i medfør af retsplejelovens § 221, stk. 1, således at "I/S T" ændres til "T".

Holstebro, den 2. november 2016